

Onderzoeksprogramma 2015
Rekenkamercommissie
van de gemeente Renkum

Onderzoeksprogramma 2015
Rekenkamercommissie gemeente Renkum

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Organisatie.....	4
2. Onderzoeksprogramma 2015.....	5
2.1 Totstandkoming onderzoeksprogramma.....	5
2.2 De selectie van potentieel interessante onderzoeksonderwerpen.....	5
2.3 Selectieprocedure onderzoeksonderwerpen.....	6
2.3.1 Selectiecriteria.....	6
2.3.2 Weging onderwerpen.....	7
2.3.3 Programma 2015.....	8
2.4 Wijzigingen in het programma.....	8
3. Publiciteit, communicatie.....	9
4. Financiën.....	10
4.1 Budget.....	10
4.2 Begroting 2015.....	10

Inleiding

Het jaar 2014 heeft zich gekenmerkt door grote veranderingen op lokaal en bestuurlijk niveau. Zo zijn er verkiezingen geweest en zijn op diverse beleidsterreinen aanpassingen doorgevoerd in verantwoordelijkheid en financiering. Deze laatste vaak door keuzes gemaakt op landelijk niveau. Deze veranderingen hebben ook geleid tot het moeten maken van keuzes. Keuzes die noodzakelijk zijn om de vereiste taken in de gemeente uit te kunnen blijven voeren. Deze veranderingen hebben gevolgen gehad voor de longlist van mogelijke onderzoeksonderwerpen. Decentralisatie is dan al snel een term die valt.

De werkwijze om tot een jaarprogramma te komen heeft de rekenkamercommissie niet gewijzigd ten opzichte van andere jaren. Wel is de inbreng van mogelijke onderzoeksonderwerpen vanuit de raad vele malen groter dan anders. Is er een relatie met de grote veranderingen die gaande zijn? Bijvoorbeeld decentralisaties en verder gaande vormen van samenwerking die noodzakelijk worden geacht om de taken van de gemeente verantwoord uit te kunnen blijven voeren. Dat er vanuit de raad meer dan ooit suggesties voor onderwerpen zijn aangedragen juichen wij als rekenkamercommissie van harte toe. Want hoewel de rekenkamercommissie autonoom is in de keuze van haar onderzoeksonderwerpen, wil zij wel onderzoeken doen waarmee de raad wordt geholpen in haar controlerende en kaderstellende taak. Wij hopen dat wij in onze uiteindelijke afweging daar in zijn geslaagd.

Daan Nijland
Voorzitter Rekenkamercommissie

1. Organisatie

In de gemeente Renkum bestaat de Rekenkamercommissie sinds 2010 uit 3 externe leden. Eind 2013 heeft mevrouw drs. M.H.A.M. Penninx aangeven haar lidmaatschap van de Rekenkamercommissie per 1 januari 2014 te willen beëindigen. De Rekenkamercommissie heeft in overleg met de Rekeningcommissie besloten deze opgevallen plek opnieuw in te vullen.

Voor het invullen van de vacature heeft de Rekenkamercommissie mw. B. Lettinga benaderd. Zij had destijds gesolliciteerd op een eerdere vacature. Mw. Lettinga heeft een verkorte sollicitatieprocedure doorlopen. Zij is door de gemeenteraad per 1 juni jl. benoemd als lid van de Rekenkamercommissie.

In april 2014 is de voorzitter van de Rekenkamercommissie, dhr. D. Nijland herbenoemd voor de duur van 4 jaar, dus tot april 2018.

Daarmee is de Rekenkamercommissie weer op volle sterkte en bestaat uit:

- de heer ir. D. Nijland (voorzitter), benoemd tot april 2018;
- de heer M.A. Rol BSc, benoemd tot september 2015.
- mevrouw drs. B. Lettinga, benoemd tot juni 2015

2. Onderzoeksprogramma 2015

2.1 Totstandkoming onderzoeksprogramma

De Rekenkamercommissie oriënteert zich op verschillende manieren op mogelijke onderzoeksobjecten (deskresearch, gesprekken met raadsleden, gesprekken met ambtenaren, gesprekken met Dorpsplatforms, Lokale Rekenkamer site, andere gemeenten, andere Rekenkamercommissies). Daarnaast worden ook objecten bekeken die het voorgaande jaar wel interessant leken, maar uiteindelijk niet zijn geselecteerd. Van alle verzamelde objecten wordt een groenlijst opgesteld.

Deze lijst wordt in de vergadering van de Rekenkamercommissie besproken voor een eerste selectie. Vervolgens wordt de aangepaste lijst voorgelegd aan de leden van de Rekeningcommissie. Aan hen wordt gevraagd een reactie te geven op de genoemde objecten en eventueel andere objecten aan te dragen.

De Rekenkamercommissie heeft de uitkomsten van de gedachtewisseling met de leden van de Rekeningcommissie en de input van de verschillende fracties intern besproken en de objecten opnieuw gewogen.

De geschikte objecten worden geprioriteerd. Aan de hand daarvan maakt de commissie uiteindelijk haar keuze voor de objecten die voor onderzoek in aanmerking komen. De Rekenkamercommissie hanteert bij het maken van haar keuze voor objecten de selectiecriteria uit het onderzoeksprotocol.

De uitkomst van deze procedure en de weging is terug te vinden in paragraaf 2.3. Hier treft u tevens een nadere verantwoording van die weging aan en een nadere uitwerking van de voor 2015 gekozen objecten.

In 2015 is er voor gekozen om 2 volledige onderzoeken te selecteren.

2.2 De selectie van potentieel interessante onderzoeksobjecten.

Zoals hiervoor al vermeld, heeft de Rekenkamercommissie de longlijst samengesteld naar aanleiding van deskresearch en verschillende gesprekken, o.a. met de raadsfracties en de Rekeningcommissie. Hierbij is tevens gekeken naar objecten die al stonden vermeld in eerdere onderzoeksprogramma's.

De zo ontstane longlijst is gescoord door de Rekenkamercommissie en op basis hiervan is een top 9 samengesteld die nader is afgewogen. De objecten zijn:

1. Decentralisatie (waaronder buurt- en wijkgericht werken): hoe zijn de belangrijke keuzes tot stand gekomen en wat is de invloed/betrokkenheid van de raad geweest? Hoe verloopt de besluitvorming, hoe verloopt de informatievoorziening over het proces van decentralisatie? Is het beleid voldoende kaderstellend en kan de raad hiermee uit de voeten? (zie ook artikel VNG over rekenkameronderzoek mbt decentralisatie).
2. Benchmark begrotingen. Begroting en afwijkingen van begroting. Vergelijken met andere gemeenten. Gaat om vergelijking van Renkum aan de voorkant (begroting) als ook aan de achterkant (beheersing van begroting). Doel is een beeld te krijgen hoe Renkum presteert op dit gebied ten opzichte van andere gemeenten.

3. Toerisme / kunst gemeente. Gemeente wil aantrekkelijke vestigingsplaats zijn voor kunstenaars en wil ook veel toeristen trekken naar deze kunst en andere trekpleisters. Werkt dit? Wat levert het op? Cultuurvisie en economische visie betrekken bij dit onderwerp. In hoeverre werkt het beleid hieromtrent? Vestigen zich meer of minder kunstenaars door de jaren heen? Levert het meer/minder bezoekers op? Welke relatie heeft dit met gemeentelijke investeringen en geboden faciliteiten? Wellicht interessant om link te maken naar besturingsfilosofie: 'de faciliterende overheid'; in hoeverre wordt dit ervaren in de toeristen/kunstsector.
4. ICT-beleid. Is er ICT beleid? Wie bepaalt het beleid? Hoe wordt de raad gekend in beslissingen? Wat gebeurt er? is het beheersbaar? Zijn er efficiëntie slagen mogelijk? Waar zit budget ICT in versleuteld? Kortom: in hoeverre weet de raad invloed uit te oefenen op de investeringen in ICT?
5. De invloed van de raad op het proces G5, G12, Stadsregio, GR. Hoe is dit proces verlopen, wie heeft dit proces geïnitieerd, wie heeft wanneer welk besluit genomen; hoe is de raad bij dit proces betrokken; wat is de balans geweest tussen college en raad, ook na de besluitvorming op deze dossiers; welke mate van zelfstandigheid heeft de gemeente na de besluitvorming op de genoemde dossiers
6. Groen beleid. Vergelijkend onderzoek. Besteden we slim aan? De samenwerking met private partijen; wat levert dat op?
7. Implementatie van de Besturingsfilosofie. De besturingsfilosofie is aan aangenomen door de Raad. De vraag is wat er nu mee gaat gebeuren. Hoe kan de Raad merken dat deze filosofie is geland? Wordt het omgezet in concrete maatregelen? Is het geborgd?
8. Hoe is het vestigingsklimaat van de gemeente Renkum op economisch gebied. De Rkc zou, samen met andere Rkc's de vestigingsklimaten van de verschillende gemeentes met elkaar kunnen vergelijken.
9. Evaluatie Munninghoflaan. De bouwplannen 'Munninghoflaan' heeft de gemoederen in Oosterbeek en bij de politiek sterk beroerd. Plannen zijn aangepast en veel bezwaren zijn geuit. Uiteindelijk heeft het college een besluit genomen dat door de raad is geaccordeerd. De vraag is hoe het hele proces is gelopen? Wat valt er te leren van de gang van zaken.

2.3 Selectieprocedure onderzoeksonderwerpen

2.3.1 Selectiecriteria

In zijn algemeenheid geldt dat de Rekenkamercommissie bij de keuze van haar onderwerpen een zo groot mogelijke bijdrage aan haar missie en doelstelling beoogt, gerelateerd aan de inzet van schaarse onderzoekscapaciteit. Daarbij worden een aantal criteria gehanteerd. De selectiecriteria zijn samengevat in de volgende kernbegrippen:

Risico:

Het aan het onderwerp verbonden risico.

Het gaat er dan om vast te stellen welke de risico's zijn dat een beleid niet (volledig) slaagt en welke vervolgens de risico's zijn die de gemeente loopt met financiële, politiek-bestuurlijke en of juridische consequenties als het risico zich manifesteert.

Twijfel:

Twijfel omtrent de doelmatigheid en/of effectiviteit van het beleid. Hierbij gaat het erom dat er twijfel is of de gemaakte keuze voor het beleidsinstrument daadwerkelijk de meest effectieve of efficiënte is of dat op grond van andere overwegingen gekozen is voor dat beleid.

Belang:

Het belang van het onderwerp. Het betreft dan het F: financiële belang; M: maatschappelijke belang en het P: politieke belang.

Toegevoegde waarde:

De toegevoegde waarde van rekenkameronderzoek. Het onderzoek van de Rekenkamercommissie moet een duidelijke meerwaarde opleveren in de zin dat het in bruikbare aanbevelingen resulteert. De Rekenkamercommissie is niet het enige bestuurslichaam dat onderzoek doet naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. Ook het College doet onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid en de accountant naar rechtmatigheid. Het rekenkameronderzoek moet dan ook daadwerkelijk iets toevoegen aan (eventuele) onderzoeken van College en accountant.

Voor elk kernbegrip kunnen 1-4 punten worden toegekend. De uiteindelijke scoreverdeling blijft uiteraard een subjectief proces, ingekleurd door de interpretatie en beleving van de leden van de Rekenkamercommissie.

2.3.2 Weging onderwerpen

		Risico	Twijfel	Belang			Toegevoegde waarde	Totaal score Rekenkamercommissie
				F	M	P		
1.	Decentralisatie	3	2	3	3	3	2	16
2.	Benchmark begrotingen	1	1	2	1	2	1	8
3.	Toerisme / kunst gemeente	2	3	2	2	3	3	15
4.	ICT-beleid	2	3	3	2	2	3	15
5.	Invloed van de raad op proces G5, G12 en Stadsregio	2	3	3	2	4	3	17
6.	Groenbeleid / aanbestedingen	2	1	3	2	2	2	10
7.	Implementatie besturingsfilosofie	1	3	1	2	3	2	12
8.	Vestigingsklimaat gemeente Renkum op economisch gebied	2	3	3	3	3	3	17
9.	Evaluatie Munninghoflaan	2	1	1	2	2	1	9

Volgens deze weging scores de onderwerpen 5 (Invloed van de raad op processen G5, G12 en stadsregio) en 8 (Vestigingsklimaat gemeente Renkum op economisch gebied) het hoogst.

De Rekenkamercommissie heeft het onderwerp Invloed van de raad op procesgang G5, G12 en Stadsregio nader geanalyseerd. Aan de orde zijn gekomen: aanleiding voor het onderzoek, wat zou het onderzoek op moeten en kunnen leveren en hoe kunnen we de onderzoeksvraag operationaliseren. De aanleiding lijkt te zijn een gevoel van onbehagen over de gang van zaken. De formele gang van zaken is opvraagbaar en besluitvorming heeft in de raad plaatsgevonden. Wat zou dan het onderzoek op moeten en kunnen opleveren? Hoe kunnen we dit onderzoek operationaliseren? Deze nadere beschouwing heeft tot de conclusie geleid dat de rekenkamercommissie dit onderwerp op dit moment niet opneemt in haar jaarprogramma.

Het onderwerp Decentralisatie, dat als derde scoort, schuift daarmee op in de rangorde. Echter met vele raadsleden is de Rekenkamercommissie van mening dat dit onderwerp te vroeg komt om een goed onderzoek naar uit te voeren. Het onderwerp zal voor het programma van 2016 weer tegen het licht worden gehouden.

2.3.3 Programma 2015

Met de nadere toelichting op het niet opnemen van hoog scorende onderwerpen, heeft de Rekenkamercommissie besloten voor 2015 te kiezen voor de onderwerpen 1. Vestigingsklimaat gemeente Renkum op economisch gebied en 2. ICT beleid.

Onderwerp 1:

Hoe is het vestigingsklimaat van de gemeente Renkum op economisch gebied.

De Rkc van de gemeente Ede heeft een vergelijkbaar onderwerp op haar lijst staan. Een besluit daarover is bij hen nog niet genomen. Mocht de Rkc Ede daartoe besluiten dan is het de bedoeling de projectplannen op elkaar af te stemmen om samen op te trekken. Zo kunnen de Rkc's elkaar versterken bij opzet, uitvoering, analyse en aanbevelingen. Een vergelijking tussen de twee gemeenten is niet de bedoeling. Wel het van elkaar leren.

Mocht de Rkc Ede besluiten het onderwerp niet op te pakken, dan zal de Rkc zelfstandig het plan voor dit onderzoek opstellen. Gestart zal dan worden met een vooronderzoek om mogelijkheden en onmogelijkheden in kaart te brengen. Mocht uit het vooronderzoek blijken dat een afbakening van een bepaalde economische sector noodzakelijk is dan heeft de Rkc een voorkeur deze afbakening te zoeken richting toerisme. Zie onderzoek nummer 3 op de lijst van onderwerpen. Naar de mening van de Rkc liggen beide onderwerpen in elkaars verlengde.

Onderwerp 2:

ICT beleid.

Op landelijk niveau is er veel aandacht voor dit onderwerp. Uit de diverse onderzoeken blijkt dat op dit gebied veel mis is: complexe materie en veel budgetoverschrijdingen. Hoe is dat in Renkum? Over ICT wordt niet of nauwelijks een debat gevoerd in de raad. Wel worden ICT kosten gemaakt. Deze lijken versleuteld in de diverse separate producten en beleidsterreinen. Voor de raad ontbreekt elk inzicht in dit voor de bedrijfsvoering belangrijke domein. Het primaire doel is de black box voor de raad transparant te maken.

NB

Randvoorwaarden.

Voordat daadwerkelijk tot onderzoek kan worden overgegaan zal er moeten worden voldaan aan een aantal randvoorwaarden:

- Is de vraagstelling voor een onderzoek voldoende duidelijk?
- Zijn de gegevens die nodig zijn om het onderzoek uit te voeren beschikbaar?
- Is de tijdshorizon passend?
- Is het feit dat er meerdere actoren meespelen belemmerend voor het onderzoek?
- Is het beschikbare budget voldoende?

2.4 Wijzigingen in het programma

Bij de uitwerking van de voorgenomen onderzoeksonderwerpen zou kunnen blijken dat deze in de praktijk niet haalbaar en inpasbaar zijn. Uiteraard zal de Rekenkamercommissie eventuele wijzigingen in haar onderzoeksprogramma communiceren aan de betrokkenen.

Daarnaast is het mogelijk dat zich in 2015 één of meer onderwerpen aandienen, die naar het oordeel van de Rekenkamercommissie direct onderzocht zou (den) moeten worden. Het kan dan gaan om deelname aan een door anderen geïnitieerd onderzoek of om een eigen onderzoek. Op grond van de geldende verordening heeft de Rekenkamercommissie deze bevoegdheid. Ook dan zal de Rekenkamercommissie dit gelijk communiceren aan de betrokken partijen.

3. Publiciteit, communicatie

De Rekenkamercommissie werkt ten behoeve van de Raad. De Rekenkamercommissie heeft als doel een bijdrage te leveren aan de kwaliteit en transparantie van het lokale openbaar bestuur. Het is goed om de burgers kennis te laten nemen van het bestaan van dergelijke onafhankelijke commissies. Dit kan bijdragen aan het vertrouwen van de burger in het bestuur. Daarom wil de Rekenkamercommissie de samenleving meer betrekken bij de onderzoeken. Met name zal deze betrokkenheid in eerste instantie worden gezocht in het verbeteren van de publiciteit rondom de gerapporteerde onderzoeken.

De Rekenkamercommissie blijft er aan werken om vooral gezien te worden als een onderzoekscommissie met de blik op de toekomst, in plaats van als een 'afreken'-kamer. De Rekenkamercommissie zet in op meer en directe mondelinge communicatie.

Periodiek neemt de rekenkamercommissie het initiatief om van gedachten te wisselen met de individuele fracties. In 2014 zijn in dat kader zes fracties bezocht. Afhankelijk van de behoefte zal in 2016 hiervoor opnieuw door de Rekenkamercommissie het initiatief worden genomen.

4. Financiën

4.1 Budget

De raad stelt jaarlijks het budget voor de Rekenkamercommissie vast. Voor de jaren 2006 t/m 2012 bedroeg het budget steeds € 50.000,-. In 2013 is het budget vastgesteld op € 40.000,-. Dit is voor 2014 vooralsnog gelijk gebleven.

Volgens de geldende verordening worden ten laste van dit budget de kosten gebracht voor:

- a. de vergoedingen voor de externe leden;
- b. externe deskundigen die eventueel door de Rekenkamercommissie zijn ingeschakeld;
- c. het ambtelijk secretariaat;
- d. eventuele overige uitgaven die de commissie nodig acht voor de uitoefening van haar taak.

De grootste posten zijn de vergoedingen voor de externe leden (€ 167,- per vergadering en € 84,- per uur voor andere werkzaamheden) en het ambtelijk secretariaat. Tot 2013 boden de griffier en plv. griffier ieder voor 4 uur per week (0,2 fte) ondersteuning. Sinds 2013 is dit beperkt tot 4 uur ondersteuning door de griffier.

4.2 Begroting 2015

De begroting van de Rekenkamercommissie ziet er als volgt uit:

Vergaderingen Rekenkamercommissie			
Presentiegeld en reiskosten externe leden	€		8.500,--
Onderzoeken	€		17.500,--
scholing en abonnementen			
scholing divers + abonnementen en lidmaatschappen (NVRP)	€		4.000,--
Ambtelijk secretariaat			
0,2 FTE	ca. €		10.000,--
<u>Totaal</u>	€		40.000,--

Zoals in paragraaf 2.4 al aangegeven kan de Rekenkamercommissie, lopende een onderzoek, van oordeel is dat het niet verder uitgevoerd zal worden. Ook kan het voorkomen dat een nieuw onderwerp vanwege de actualiteit voorrang moet krijgen. Dat kan gevolgen hebben voor de dan lopende onderzoeken, bijvoorbeeld enige temporisering daarin of opschuiving daarvan in de tijd.

Gelet op het beschikbare budget kan dit mogelijk slechts plaatsvinden indien de raad hiervoor aanvullende financiële middelen beschikbaar stelt.